

รายงานการเข้าร่วมโครงการเอพีโอ

Project Code	14-AG-31-GE-WSP-B
Title	Workshop on Integrating Small Farmers into Regional and Global Value Chains through Contract Farming
Duration	3–7 November 2014 (five days)
Venue	Hanoi, Vietnam
Reference	APO Project Notification 14-AG-31-GE-WSP-B dated 4 September 2014

จัดทำโดย

นายอิทธิพล โพธิ์ศรี

ตำแหน่ง นักวิชาการ สำนักพัฒนา
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง(องค์การมหาชน)
ธันวาคม 2557

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

1.1 รหัสโครงการ

14-AG-31-GE-WSP-B

1.2 ชื่อโครงการ

Workshop on Integrating Small Farmers into Regional and Global Value Chains through Contract Farming

1.3 ระยะเวลา 3–7 November 2014 (five days)

1.4 สถานที่จัด Hanoi, Vietnam

1.5 ชื่อเจ้าหน้าที่เอพีโอประจำโครงการ

Vietnam National Productivity Institute (VNPI)

Ms. Nguyen Thu Hien

Deputy Director of Institute

Vietnam National Productivity Institute

APO Liaison Officer for Vietnam

8 Hoang Quoc Viet Street Cau Giay District, Hanoi Socialist Republic of Vietnam

Tel: 84-4-37561501 Fax: 84-4-37561502

E-mail: vnpi@fpt.vn; bthoai@vnpi.vn; and nlduy@vnpi.vn

Asian Productivity Organization (APO)

Mr. Joselito C. Bernardo

Director, Agriculture Department

Asian Productivity Organization

Leaf Square Hongo Building 2F 1-24-1, Hongo, Bunkyo-ku Tokyo 113-0033, Japan

Tel: 81-3-3830-0417 Fax: 81-3-5840-5324

E-mail: jcbernardo@apo-tokyo.org; and skozuka@apo-tokyo.org URL: www.apo-tokyo.org

1.6 วิทยากรบรรยาย จำนวน 4 ท่าน

Dr.Louie A.Divinagracia

Vice President for Academic Affairs Universitas Pelita Harapan Surabaya, East Java Indonesia

Dr.Carlos A.B. da silva

Senior Agribusiness Economist Rural Infrastructure and Agro-Industries Division FAO, Rome, Italy

Dr. Marlo Rankin

Senior Agribusiness Economist Rural Infrastructure and Agro-Industries Division FAO, Rome, Italy

Dr. Dang Kim Khoi

Center for Agricultural Policy, Institute of Policy and Strategy for Agricultural and Rural Development-IPSARD, Hanoi, Vietnam

1.7 จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ 24 คน และประเทศที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ได้
หวัน อินโดนีเซีย อิหร่าน มาเลเซีย เนปาล ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา ไทยและเวียดนาม

Cambodia

Mr. May Sotrinda

Farm Manager

Angkor Spirulina Co., Ltd

Chambak Trob Village, Prek Rokar Commune, Kandal Steoung District

Kandal Province

Telephone: 855-96-8872807

Fax:

e-Mail: mgcatley@gmail.com

maysotrinda@gmail.com

Mr. Nouv Sarat

Senior Trainer

CEDAC

#91-93, St. B, Kraing Angkromng Village

Sangkat Kraing Thnong, Khan Posenchey

Phnom Penh (Borey Piphupthmey Boeng Chhouk)

Telephone: 855-12-447599

Fax:

e-Mail: cedacinfo@cedac.org.kh

nouvsarat@cedac.org.kh

Mr. Sokthea Lok

Executive Director

Rural Economic and Agriculture Development Agency

Chong Kao Sou Village, Slokram Commune, Siem Reap District

Siem Reap Province

Telephone: 855-63 96 55 45

Fax: 855-63 96 55 45

e-Mail: reada_cambodia@yahoo.com

lok_sothea@yahoo.com

Republic of China

Ms. Ai-Chen Kuo

Associate Technical Specialist

Agriculture and Food Agency, Council of Agriculture, Executive Yuan

8, Kuang-Hua Road, Chung-Hsing Village

Nantou, Taiwan

Telephone: 886-49-2341193

Indonesia

Fax: 886-49-2341039
e-Mail: kuojien@mail.afa.gov.tw

Dr. I Wayan Alit Artha Wiguna

Senior Extension in Environment Science and Ecofarming

Balai Pengkajian Teknologi Pertanian

(Assessment Institute for Agriculture Technology-AIAT)

Jl. By Pass Ngurah Rai, Pesanggaran

Denpasar, Bali

Telephone: 62-361-720498 / 724381

Fax: 62-361-720498

e-Mail: bptpbali@yahoo.com

arthawiguna@yahoo.com

Mr. Muhammad Taufik Perdana Putra, SP

Staff of Planning

Directorate General of Processing and Marketing of Agricultural Products

Jl. Harsono RM No.3, Pasar Minggu

Jakarta Selatan

Telephone: 62-21-78937929

Fax: 62-21-7816184

e-Mail: perdana.taufik@gmail.com

Ms. Rita Indrasti

Researcher

Balai Besar Pengkajian dan Pengembangan Teknologi Pertanian (BBP2TP)

Indonesian Center for Agricultural Technology Assessment and Development

Jl. Tentara Pelajar No. 10

Chimanggu, Bogor, 16114

Telephone: 62-251-8351277

Fax: 62-251-8350928

e-Mail: ritaindrasti@yahoo.com

Dr. Tatang Suryadi, SP, MP

Lecturer

Agriculture Extension College Malang

Jl. Dr. Cipto 144A Bedali, Lawang

Malang

Telephone: 62-341-427771

Fax: 62-341-427774

e-Mail: sttp.malang@yahoo.co.id

suryadist-12@yahoo.co.id

IR Iran

Mr. Abdollah Bagheri Neshani

Expert of Education

Resp. of Rice Post-harvest Technology Section

Haraz Technology Extension and Development Center

AREO, Ministry of Jihad-e-Agriculture

10 km Amol, Mahmudaabaad High way, Kaludeh

Tashbandan, CAPIC

Telephone: 98-1144782084

Fax: 98-1144782091

e-Mail: abdollah.bagheri@gmail.com

Malaysia

Mr. Muhammad Izham Bin Ahmad

Accountant

MUDA Agricultural Development Authority

IBU Pejabat MADA, Ampang Jajar, 05990

Alor Setar, Kedah

Telephone: 62-4-7788255

Fax: 62-4-7722667

e-Mail: promada@mada.gov.my

izham@mada.gov.my

Ms. Ruhaizah Binti Mohamad

Assistant Secretary

Ministry of Agriculture and Agro-based Industry

Level 13, Wisma Tani, No. 28, Persiaran Perdana, Precint 4, 62624

Putrajaya

Telephone: 60-3-8870-1279

Fax: 60-3-8888-8463

e-Mail: ruhaizah@moa.gov.my

ozamohamad@gmail.com

Nepal

Mr. Rajendra Ratna Bajracharya

Officiating General Manager

National Productivity & Economic Development Centre

P.O. Box No. 1318, Balaju

Kathmandu

Telephone: 977-1-4350522

Fax: 977-1-4350530
e-Mail: nporb@hotmail.com
npo.nepal@gmail.com

Philippines

Ms. Dawn Rhoda M. Jamandre

President
Jamandre Industries Inc
88 Rizal St. Lapaz
Ilollo City

Telephone: 63-33-320-1279
Fax: 63-33-320-1279
e-Mail: jamandreindustries@gmail.com

Mr. Joselito Palmejar Gutierrez

Senior Vice President
Land Bank of the Philippines
1598 LBP Plaza MH Del Pilar corner Dr. Quintos Sts.
Malate

Telephone: 63-405-7308/405-7508
Fax: 63-528-8595
e-Mail: gutierrez_joselito@yahoo.com

Ms. Pamela Torre Henares

Co-owner
BuroBuro Springs Vermi Farm
Sitio Balogo, Brgy Conception
Talisay City, Neg. Occ

Telephone: 63-9173015250
Fax: 63-344330362
e-Mail: owapam@gmail.com

Sri Lanka

Ms. D.N. Hettiarachichi

Senior Assistant Secretary
Ministry of Agriculture
"Govijana Mandiraya", 80/5, Rajamalwatte Avenue
Battaramulla

Telephone: 94-11-22887408
Fax: 94-11-2887400
e-Mail: ituagrimin@gmail.com
sec.agri@yahoo.com

dn_hettiarachchi@yahoo.com

Mr. Pathayala Ralalage Prasanna Sri Amarasena

Extension Officer

Department of the Export Agriculture

No.1095, Sirimavo Bandaranayaka Road, Gatambe

Peradeniya

Telephone: 94-812388651

Fax: 94-112886511

e-Mail: prps.amarasena@gmail.com

Thailand

Mr. Itthipol Phosri

Agricultural Development Officer

Highland Research and Development Institute

65 Moo 1 Suthep Road, Amphoe Muang

Chiang Mai, 50200

Telephone: 66-53-328496-8

Fax: 66-53-328494 / 328229

e-Mail: kenchinku@hotmail.com

Mr. Ong-Ard Nimpao

Plan and Policy Analyst

Ministry of Interior, Provincial Administration Development and Promotion Bureau

Asadan Road, Pranakorn District

Bangkok, 10200

Telephone: 66-2-226 0509

Fax: 66-2-226 0509

e-Mail: nimpao.psed4@gmail.com

ong_nimpao@maoi.go.th

nimpao.psed4@gmail.com

Vietnam

Ms. Bui Thi Lien

Agricultural Engineer

G.O.C Food Processing Expoert Joint Stock Company

Tan Xuyen Industrial Park, Lang Giang District

Bac Giang Province

Telephone: 84-4-35145366

Fax: 84-4-35146607

e-Mail: g.o.c.expoert@fpt.vn

lienviolet@goc-atech.com

Ms. Hoang Thi Thu Huong

Project Coordinator

HELVETAS Swiss Intercooperation in Vietnam

298F, Kim Ma, Ba Dinh

Hanoi

Telephone: 84-4-3841 750

Fax: 84-4-38431 744

e-Mail: hoang.huong@helvetas.org

hoanghuong.upland@gmail.com

Ms. Nguyen Phuong Le

Lecturer

Vietnam National University of Agriculture

Trau Quy Commune, Gia Lam District

Hanoi

Telephone: 84-4-38276346

Fax: 84-4-38276554

e-Mail: webmaster@vnua.edu.vn

Ms. Nguyen Thi Tan Loc

Head of Department

Fruit and Vegetable Research Institute

Trau Quy Town

Gia Lam District

Telephone: 84-4-3-8276254/8276275

Fax: 84-4-8276148

e-Mail: info@favri.org.vn

nguyen.thi.tan.loc@gmail.com

Mr. Pham Van Vinh

Community Development Expert

Department of Planning and Investment of Cao Bang Province

No.30 Xuan Truong Street, Hop Giang Ward, Cao Bang Town

Cao Bang Province

Telephone: 84-263-956785

Fax: 84-263-956788

e-Mail: vinh.pham@luxdev.lu

vinhpham2307@gmail.com

Total number of Participants = 24 (19 overseas + 5 locals)

ส่วนที่ 2 เนื้อหา/องค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ

2.1 ความเป็นมาของโครงการและวัตถุประสงค์

ยุคโลกาภิวัตน์และการเปิดเสรีทางการค้า ธุรกิจภาคเกษตรและผลิตภัณฑ์อาหารมีการรวมกลุ่มเป็นองค์กรทางด้านการตลาดและเน้นความสัมพันธ์ของผู้ขาย ดังเดิม ผู้ผลิตสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์เกษตรและอาหารเป็นผู้ขับเคลื่อนธุรกิจ ขณะนี้กลไกทางการตลาดเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญในห่วงโซ่คุณค่า แนวโน้มนี้ อาจจะทำให้เกษตรกรรายย่อยที่ไม่มีการพัฒนาองค์ความรู้และการปรับตัวกับสภาวะดังกล่าว ขาดอำนาจต่อรองทางการตลาด และไม่สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการที่มีการประสานงานหรือการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต โดยเกษตรกรรายย่อยต้องแบกรับความเสี่ยงทั้งหมด เช่น ผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเสียหายทางกายภาพ กระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่ผิดหลักวิชาการและราคา ตลอดจนความความล้มเหลวในด้านการเพาะปลูกต่างๆ วิธีการหนึ่งที่จะช่วยเกษตรกรรายย่อยลดความเสี่ยงต่างๆ ที่เกิดขึ้น และมีตลาดที่รับซื้อที่แน่นอน คือ การเกษตรแบบพันธสัญญา(Contract Farming) ซึ่งรูปแบบการเกษตรแบบพันธสัญญานี้จะช่วยพัฒนาศักยภาพในการผลิตสินค้าและเกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งเกษตรกรรายย่อยและผู้รับซื้อ และแม้ว่ารูปแบบการเกษตรแบบพันธสัญญาจะมีการส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่เกษตรกรรายย่อยจำนวนมากยังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากระบบดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ และมีผู้ที่นำระบบการเกษตรแบบพันธสัญญาไปใช้ประโยชน์โดยขาดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง ขาดการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายธุรกิจ รวมทั้งการขาดที่ปรึกษาที่ดี ดังนั้น เพื่ออำนวยความสะดวกทางด้านข้อมูล และมีผู้เชี่ยวชาญคอยสนับสนุนการเกษตรแบบพันธสัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชีย องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้และสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับแนวคิด การดำเนินงานและด้านกฎหมายของการเกษตรแบบพันธสัญญา โดย FAO และ APO ได้ร่วมมือโดยกำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ประเทศสมาชิก เพื่อเสริมสร้างความรู้และเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนต่อไป

วัตถุประสงค์

- เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับห่วงโซ่มูลค่าในธุรกิจการเกษตรและความสำคัญของเกษตรกรรายย่อย แก่ผู้เข้าร่วมจากประเทศสมาชิก
- เพื่อพัฒนาความสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ การอำนวยความสะดวกและการเป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่เกษตรกรรายย่อย บริษัทผู้ซื้อ และอุตสาหกรรมการเกษตรภายใต้ห่วงโซ่มูลค่า

2.1.1 Dr.Louie A.Divinagracia

Vice President for Academic Affairs Universitas Pelita Harapan Surabaya, East Java Indonesia

Value Chains and Enabling Environment

ห่วงโซ่มูลค่า เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ เป็นวิธีมาตรฐานในการวางแผนพัฒนาธุรกิจ นำไปใช้ในการวิเคราะห์ โอกาส และข้อจำกัด และการพัฒนาและการยกระดับห่วงโซ่มูลค่าซึ่งเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงตลาด และทิศทางการตลาด ทรัพยากรที่มีอยู่ และโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของธุรกิจและได้รับประโยชน์อย่างยุติธรรม โดยความสำเร็จทางธุรกิจของเกษตรกรขึ้นอยู่กับความสามารถในการส่งมอบสินค้าแก่ผู้ซื้อ การประสานงาน การเชื่อมโยงและเครือข่าย

การเชื่อมโยงทางธุรกิจของเกษตรกรรายย่อย กลุ่มเกษตรกรรายย่อย (SFGs) และผู้ประกอบการขนาดเล็กและวิสาหกิจขนาดกลาง (MSMEs) เป็นระบบการตลาดที่ค่อนข้างดี แต่เมื่อเทียบกับฟาร์มขนาดใหญ่หรืออุตสาหกรรม การเกษตร พบว่า ยังมีผลการดำเนินธุรกิจที่ต่ำกว่า มีข้อจำกัด และมักมีความขัดแย้งและการแข่งขันระหว่างเกษตรกรรายย่อยเองและการเอาเปรียบจากผู้รับซื้อ แต่ในระยะยาวถ้าพิจารณาเรื่องผลตอบแทนทางกำไรหรือการขยายธุรกิจ เกษตรกรรายย่อย SFGs และ MSMEs จะได้ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมมากขึ้น

2.1.2 Dr.Carlos A.B. da Silva

Senior Agribusiness Economist Rural Infrastructure and Agro-Industries Division FAO, Rome, Italy

การเกษตรแบบพันธสัญญา ทั้งเกษตรกรรายย่อยและผู้รับซื้อ (บริษัท) จะมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจ การเกษตร โดยได้รับประโยชน์ร่วมกันจากการทำสัญญาข้อตกลง ผู้รับซื้ออาจจะถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีให้เกษตรกรรายย่อย แต่โดยส่วนใหญ่ผู้รับซื้อจะเป็นผู้จัดหาปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพืชและสารเคมี หรือพันธุ์สัตว์ และอาหารสัตว์ มีการติดตามอย่างใกล้ชิด และบริการการขนส่งสินค้า โดยมีระบบควบคุมปริมาณ ความสม่ำเสมอและคุณภาพของสินค้าให้เป็นไปตามความต้องการของลูกค้า

โดยการเกษตรแบบพันธสัญญา ได้รับการส่งเสริมตามนโยบายภาครัฐ เพื่อใช้พัฒนาระบบธุรกิจการเกษตร เป็นเครื่องมือ ในการเกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ และทำให้เกิดแรงจูงใจให้เอกชนเข้ามาลงทุน และทำสัญญากับเกษตรกรรายย่อย กระนั้น ยังมีข้อเสียและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยที่ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคาและปริมาณสินค้า ระยะเวลาส่งมอบ และอาจปฏิเสธที่จะซื้อสินค้าในราคาที่ตกลงกัน ซึ่งอาจไม่เป็นธรรมสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่เป็นผู้ผลิต และช่วงเวลาของการชำระเงิน อาจลดราคาหรือกดราคาลงต่ำกว่าที่ตกลงกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อตลาดมีการเปลี่ยนแปลงของราคาค่อนข้างผันผวนมาก อาจชะลอการจ่ายค่าสินค้า จนเป็นผลทำให้เกษตรกรรายย่อยเกิดภาวะหนี้สิน

และขาดความเชื่อมั่น ข้อเสีย อีกประการหนึ่ง คือ ความเสี่ยงของการเป็นหนี้ของเกษตรกรเนื่องจากสัญญา เช่น เกษตรกรรายย่อยกู้เงินลงทุน เพื่อดำเนินการลงทุนระยะยาว แต่บริษัทเงินกู้มักจะทำให้ทำสัญญาระยะสั้น เมื่อผู้ซื้อไม่สามารถจ่ายในราคาที่ตกลงกันได้ หรือในราคาที่ต่ำกว่าข้อตกลง หรือจ่ายเงินให้เกษตรกรล่าช้ากว่าในสัญญาเงินกู้ จะทำให้เกษตรกรเกิดภาวะหนี้สินจำนวนมาก และส่วนใหญ่การทำธุรกิจกับเกษตรกรรายย่อยทำให้ผู้ซื้อเกิดความยุ่งยากในการจัดการผลผลิต บัณฑิตการผลิต การขนส่งและระบบการตรวจสอบสินค้า ทำให้ผู้ซื้อมักดำเนินงานกับผู้ประกอบการรายใหญ่เพื่อลดปัญหา และการจัดการ

การเกษตรแบบพันธสัญญา เป็นกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรรายย่อย และทำให้เกิดห่วงโซ่คุณค่า และการออกแบบ การดำเนินงานการเกษตรแบบมีสัญญา ต้องประเมินความเสี่ยงจากธรรมชาติ สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง พันธุ์พืช โรคและแมลง และรายละเอียดของสัญญาและคู่สัญญาเนื่องจากมีกฎหมายรองรับ และพิจารณาสาเหตุที่เกิดความล้มเหลวของการเกษตรแบบพันธสัญญาเพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้ประสบความสำเร็จ การดำเนินการและสร้างความมั่นใจ ข้อสำคัญที่สุด คือ การตกลงกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำแนะนำ แนวทางแก้ไข มาตรการต่างๆ เพื่อช่วยบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อไป

2.1.3 Dr. Dang Kim Khoi

Center for Agricultural Policy, Institute of Policy and Strategy for Agricultural and Rural Development-IPSARD, Hanoi, Vietnam

ข้อกฎหมายของประเทศเวียดนาม ในอดีตรัฐบาลเป็นผู้ควบคุม กำกับดูแลในเรื่องการผลิตสินค้าทางการเกษตรทุกขั้นตอนโดยมีกฎหมายและระเบียบต่างๆ บังคับใช้ ทำให้การผลิตสินค้าค่อนข้างมีขั้นตอนยุ่งยาก เกษตรกรค่อนข้างได้ผลตอบแทนต่ำ ต่อมามีการปรับปรุงและพัฒนาระเบียบข้อบังคับ ให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มสหกรณ์ แต่ต้องผ่านการเห็นชอบจากผู้บังคับใช้กฎหมาย และปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรสามารถประสานงานกับผู้ประกอบการโดยใช้ระบบเกษตรพันธสัญญา มีรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุน โดยมีกรอบกฎหมายที่ครอบคลุมของการเกษตรแบบมีสัญญา เสริมสร้างสถาบันและเชื่อมโยงระดับเชิงพื้นที่ และความเหมาะสมระหว่างคู่สัญญารวมถึงข้อกำหนดที่เข้มงวดของผู้ประกอบการ และกำหนดเขตการผลิตสินค้าทางการเกษตรโดยให้ทำเกษตรแบบมีสัญญา และจัดตั้งสถาบันเพื่อไกล่เกลี่ยเพื่อเป็นสักขีพยาน การเจรจา สัญญาและแก้ไขปัญหาสัญญาการเกษตร (ประมวลกฎหมายแพ่ง และกฎหมายการค้า) และสนับสนุนการให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่เกษตรกรและผู้ประกอบการ ตลอดจนเสริมสร้างกฎระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและความปลอดภัย โชนการผลิต

2.1.4 Dr. Marlo Rankin

Senior Agribusiness Economist Rural Infrastructure and Agro-Industries Division FAO, Rome, Italy

ข้อควรพิจารณาในการดำเนินการกฎหมายของการออกแบบสัญญา การบังคับใช้สัญญา และสถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อเกษตรกรแบบพันธสัญญา

1. ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่คาดเดาไม่ได้ เหตุการณ์ที่เกิด เหตุสุดวิสัย (อากาศภัยพิบัติ ศัตรูพืช และโรค)
2. การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล
3. ความผันผวนของราคา
4. ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการที่ไม่เป็นธรรม

ประเภทของข้อสัญญาที่สามารถช่วยในการลดความเสี่ยง ?

ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น(Possible risks)	แนวทางการแก้ปัญหา(Possible solutions) (clauses to be included in the contract)
<ol style="list-style-type: none"> 1. การไม่จ่ายเงิน/ การชำระเงินล่าช้า 2. ผู้ซื้อเป็นผู้จัดการด้านคุณภาพเพียงผู้เดียว 3. คุณภาพสินค้าไม่เป็นไปตามที่ตกลงกันได้ 4. ประสบภัยพิบัติทางอากาศศัตรูพืช โรค และการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล 5. ราคาสินค้าในตลาดมีความผันผวน 6. ระบบการขายที่แตกต่างกันของผู้ซื้อ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบุระยะเวลาของการชำระเงิน 2. รายละเอียดความต้องการ คุณภาพสินค้า และขั้นตอนการประเมินสินค้า 3. ให้คำแนะนำและเสนอแนวทางแก้ไขด้านวิธีการ เทคนิคการตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานสินค้า และราคาใหม่(ตีราคา) 4. พิจารณาเงื่อนไขของสัญญา การเจรจาเพื่อหาทางออกร่วมกัน 5. ควรต่อรองราคา หากตลาดราคาสูงเกินกว่าอัตราที่ตกลงกัน 6. คุณภาพของสินค้า บทลงโทษพิเศษ

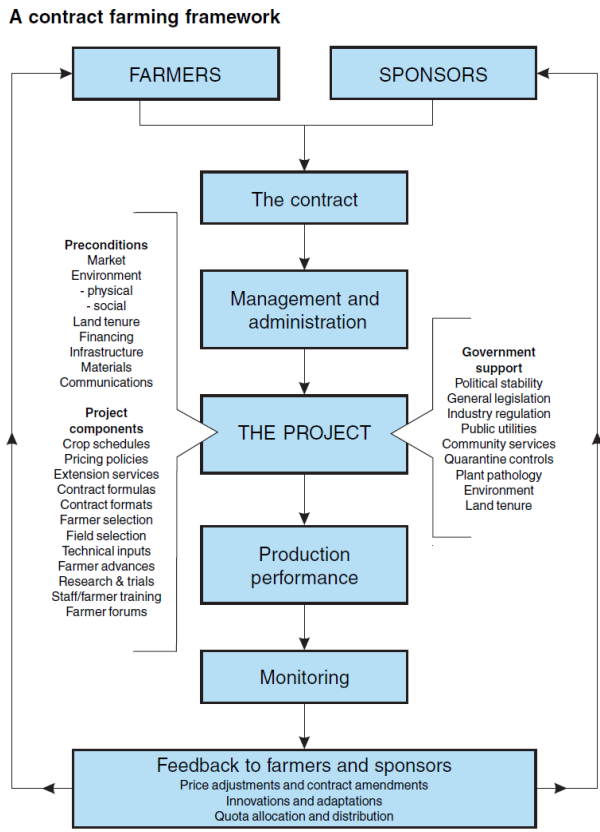
FAO หลักการการดำเนินงานการเกษตรแบบพันธสัญญา

1. วัตถุประสงค์ร่วมกัน
2. การยึดมั่นในกรอบของกฎหมาย
3. ความชัดเจนของสัญญา
4. ความโปร่งใสในการกำหนดราคาที่มีคุณภาพและ อุปทาน การป้อนข้อมูล
5. เหตุสุดวิสัยและความยืดหยุ่นในสัญญา
6. การป้องกันการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
7. เปิดการเจรจา กลไกการระงับข้อพิพาท

2.2 เนื้อหา/องค์ความรู้ที่ได้จากกรณีศึกษาของประเทศสมาชิก (Country Paper) (ถ้ามี) พร้อมแสดงความคิดเห็นหรือยกตัวอย่างประเด็นเชิงเปรียบเทียบกับบริบทประเทศไทยและ/หรือประเด็นที่สามารถนำมาปรับใช้ในองค์กรหรือประเทศไทย (จำแนกตามรายชื่อประเทศ)

2.2.1 Mr. Abdollah Bagheri Neshani: *IR Iran*

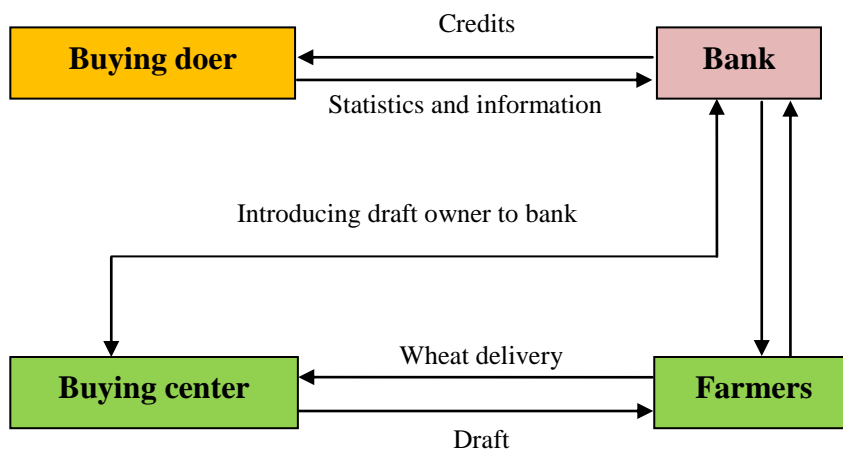
ประเทศอิหร่าน ข้าวสาลีเป็นพืชอาหารหลัก เป็นสินค้าทางการเกษตรที่มีการรับประกันราคาโดยรัฐบาลเป็นผู้ให้การสนับสนุนทุกขั้นตอนการผลิต และชำระด้วยเงินสด ส่งเสริมการดำเนินงานแบบกองทุนรวม (เงิน) ของเกษตรกร โดยขั้นตอนการซื้อข้าวสาลี รัฐบาลเป็นผู้กำหนดปริมาณการซื้อในแต่ละเดือน รวมถึงการขนส่งโดยรูปแบบการทำการเกษตรแบบพันธสัญญาคุณภาพ

Source: based on Eaton, C.S., 1998b: 274

ขั้นตอนการชำระเงินให้กับเกษตรกร

Fig (1) - wheat governmental guaranteed purchase process in IRAN

2.2.2 Mr. Muhammad Izham Bin Ahmad: Malaysia

การเกษตรแบบพันธสัญญาในมาเลเซียได้ริเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2006 มีวัตถุประสงค์หลักคือ ให้เกษตรกรรายย่อยเกิดความมั่นคงทางด้านรายได้และมีตลาดที่แน่นอน หน่วยงานภาครัฐ ภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตร (MOA) มีส่วนร่วมในโครงการนี้ รวมถึงตลาดกลางการเกษตร (FAMA) ซึ่งสนับสนุนโดยกรมวิชาการเกษตร (DOA) อุตสาหกรรมสับปะรดประเทศมาเลเซีย (MPIB) และสถาบันวิจัยและพัฒนาการเกษตรประเทศมาเลเซีย (MARDI) ทั้งนี้ ประเทศมาเลเซีย ได้เสริมสร้างความเชื่อมั่นด้านการตลาด และให้ FAMA เป็นตัวแทนการตลาด มีบทบาทขยายตลาดสำหรับการทำสัญญาสินค้าการเกษตร

2.2.3 Ms. Ai-Chen Kuo: Republic of China

เพื่อรักษาเสถียรภาพของการผลิตทางการเกษตรและการตลาดและช่วยให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น รัฐบาลไต้หวัน ส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยเข้าร่วมโครงการเกษตรพันธสัญญากับโรงงาน ธุรกิจเกษตร และผู้กระจายสินค้า เพื่อบูรณาการร่วมกัน ซึ่งรวมถึงการผลิต การวางแผนพันธุ์พืช-สัตว์ใหม่ การปรับปรุงเทคนิคการเพาะปลูก และการจัดการที่เหมาะสมสำหรับควบคุมศัตรูพืชหรือโรค ทั้งนี้ ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนของอุตสาหกรรมภายในประเทศและการส่งออก รัฐบาลได้จัดตั้งกลุ่มเขตการผลิตและการตลาดสำหรับพืชที่สำคัญ เช่น ข้าว ชา ผัก ผลไม้ และดอกไม้ สารเคมีตกค้าง การเพาะปลูก รวมถึงขั้นตอนการบรรจุ มีการตรวจสอบคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ในแต่ละเขตการผลิต โดยเป็นการเพิ่มคุณภาพและการแข่งขันของตลาดในประเทศและทั่วโลก ในอนาคตรัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือสหกรณ์เกษตรกรและเพิ่มเกษตรกรรายย่อย โดยใช้รูปแบบโครงการเกษตรพันธสัญญา ที่ทำความเข้าใจกับเกษตรกรรายย่อยและคู่ค้า เพื่อให้ได้ประโยชน์และเกิดความยั่งยืนทั้งสองฝ่าย

2.2.4 Mr. Pathayala Ralalage Prasanna Sri Amarasena: Sri Lanka

การเกษตรพันธสัญญา ดำเนินการมานานหลายทศวรรษ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรรายย่อยเข้าถึงปัจจัยการผลิต เทคโนโลยีและการบริการ ธุรกิจที่มีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จในรูปแบบเกษตรพันธสัญญา ได้แก่ ข้าวโพดและถั่วเหลือง แต่จากผลการศึกษาและรายงานในประเทศเผยให้เห็นว่า มีข้อจำกัดหลายอย่างในการส่งเสริมการเกษตรแบบมีสัญญาในศรีลังกา และอยู่ในช่วงร่วมหาทางออกเพื่อประโยชน์ของเกษตรกรของประเทศ

2.2.5 Ms. Bui Thi Lien: Vietnam

รัฐบาลของประเทศเวียดนามมีบทบาทสำคัญมากในการส่งเสริมและสนับสนุนการเกษตรแบบมีสัญญา โดยมีกรอบนโยบายการสนับสนุนและการสร้างแรงจูงใจ ปฏิบัติงานเชิงรุกและอำนวยความสะดวกในการทำสัญญา การเกษตร ซึ่งในพระราชกฤษฎีกา 80 สามารถทำให้เห็นเป็นรูปธรรมว่ารัฐบาลมีความตั้งใจในการปรับปรุงและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเกษตรสัญญา แต่เนื่องจากขาดกระบวนการเผยแพร่ข้อมูลที่ดี ทำให้เกษตรกรรายย่อย ผู้ผลิต และผู้ประกอบการยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยนโยบายภาครัฐต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจของเวียดนาม หลังจากนี้เข้าร่วมองค์การการค้าโลก

2.2.6 Dr. I Wayan Alit Artha Wiguna: Indonesia

รูปแบบของความร่วมมือทางการเกษตรในประเทศอินโดนีเซีย มีมาตั้งแต่ยุคอาณานิคมดัตช์และพัฒนาในขณะนี้ มีรูปแบบหลากหลาย แต่โดยทั่วไปการร่วมมือมีเป้าหมายเดียวกัน คือการเพิ่มรายได้ของเกษตรกร

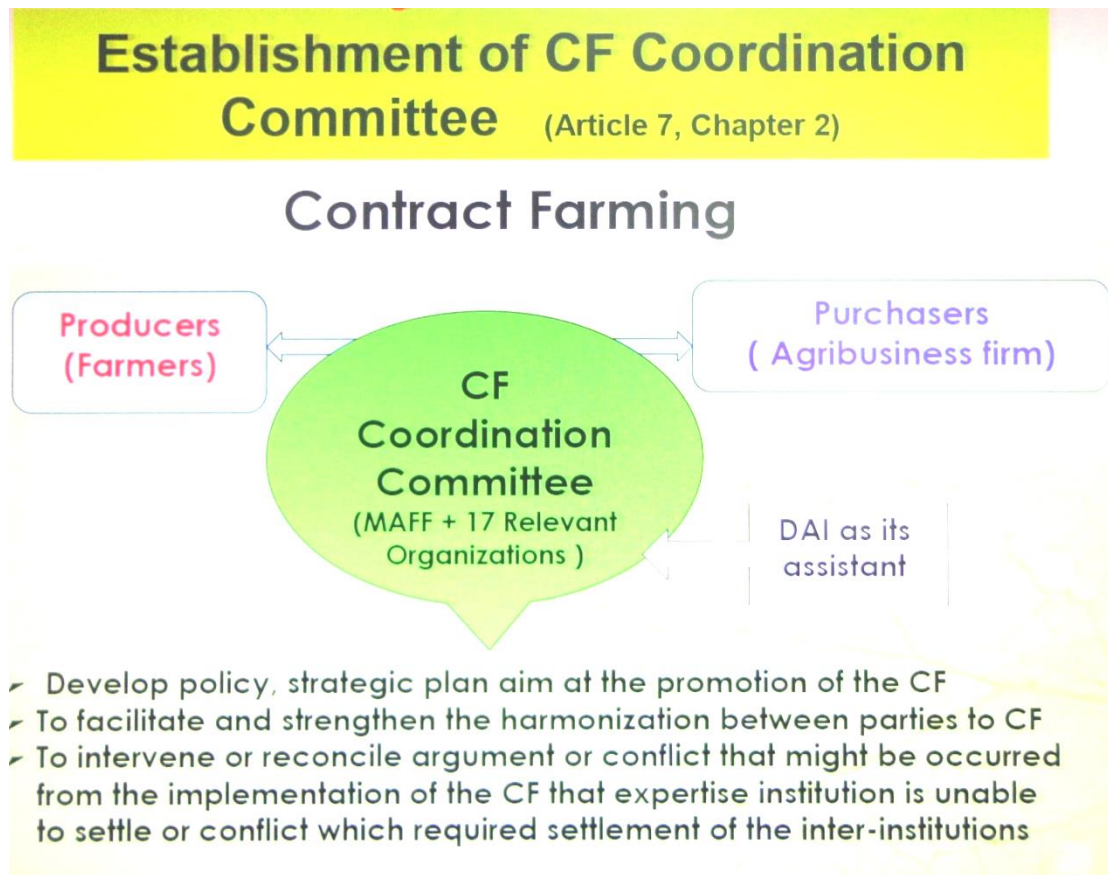
- (1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลที่เป็นพันธมิตร
- (2) ที่จะเอาชนะข้อเสียของแต่ละฝ่ายที่ร่วมมือ

รูปแบบของความร่วมมือ เช่น ฟาร์มไก่เนื้อในอินโดนีเซีย ตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 50 ปี 1981 ในช่วงเวลา 1981-2012 การดำเนินงานของการเป็นหุ้นส่วนในอินโดนีเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดบาหลีประสบความสำเร็จต่าง ๆ เพราะเกษตรกรขาดอำนาจในการต่อรอง ด้วยอุปสรรคเหล่านี้ รัฐบาลได้ออกกฎกระทรวงฉบับที่ 6 ของปี 2013 เพื่อควบคุมองค์ประกอบคู่ค้าในบาหลี เพื่อให้การดำเนินงานของฟาร์มไก่เนื้อสามารถทำงานได้ดีขึ้น เพราะเกิดความสมดุลของการกระจายสินค้า และการผูกขาดพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ไก่เนื้อ และสนับสนุนบริษัทให้เป็นพันธมิตรกับเกษตรกร แต่ในความเป็นจริงเกษตรกรพันธุ์สัญญายังไม่พอใจและไม่เป็นไปตามความคาดหวังของเกษตรกร แต่เกษตรกรไม่สามารถคาดหวังอะไรได้มากนัก โดยส่วนใหญ่ก็ยอมรับการตัดสินใจและเงื่อนไขของทุกบริษัทที่เป็นพันธมิตร

2.2.7 Mr. Sokthea Lok: Cambodia

ประเทศกัมพูชา มีพระราชกฤษฎีกาที่ครอบคลุมว่าด้วยธุรกิจการผลิตทางการเกษตร มีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ (2009-2013, para.396) กลยุทธ์เพื่อการเกษตรและน้ำ 2010-2013 (SAW 2010, para.116,301, 308,313) นโยบายการส่งเสริมการผลิตข้าวและส่งออกข้าว (2011-2015) (หน้า 11) และคำสั่งย่อยในสัญญาเกษตรกรรวม (กุมภาพันธ์ 2011) โดยปัจจุบัน ประเทศกัมพูชาได้ให้ความสำคัญกับการทำเกษตรพันธสัญญา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดกระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบและความไว้วางใจระหว่างผู้ผลิตและผู้จัดซื้อ ตามหลักการของความเสมอภาคและความยุติธรรม

- ตรวจสอบความถูกต้องของราคาซื้อและอุปทานของสินค้าเกษตร ทั้งปริมาณและคุณภาพ
- เพิ่มการจัดซื้อการประมวลผลและการส่งออกของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร
- มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชาติและลดปัญหาความยากจนของเกษตรกรรายย่อย

ความคิดเห็นหรือยกตัวอย่างประเด็นเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับบริบทประเทศไทยและ/หรือประเด็นที่สามารถนำมาปรับใช้ในองค์กรหรือประเทศไทย

ประเทศไทยมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ โดยเปรียบเหมือนอู่ข้าวอู่น้ำของประชากรโลก แต่เหตุใดในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา การเกษตรของไทยถึงได้พัฒนาไปอย่างล่าช้า ทั้งที่เทคโนโลยีการผลิตพืชและสัตว์ของภาคเอกชนก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เกษตรกรรายย่อยในเขตภาคเหนือมีการขยายพื้นที่ทำกินหรือใช้ทรัพยากรมากขึ้น เพื่อปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปลูกข้าวไร่ และปลูกพืชผัก แล้วเหตุใดเกษตรกรไทยถึงประสบภาวะหนี้สินล้นตัว ทั้งที่นโยบายภาครัฐ คือ สนับสนุนและส่งเสริมการรวมกลุ่มสหกรณ์เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้ประกอบการ แต่แล้วทำไม การรวมกลุ่มถึงล้มเหลว หรือ การทำการเกษตรแบบพันธสัญญาจะเป็นทางออกเดียวของเกษตรกรไทย

การทำเกษตรพันธสัญญา มีทั้งข้อดีที่ได้ประโยชน์แต่มีข้อเสียหรือความเสี่ยงอยู่ไม่น้อย หากขาดการบริหารจัดการที่ถูกต้อง อาจทำให้เกิดภาวะขาดทุนหรือหนี้สินได้ โดยส่วนใหญ่ความผิดพลาดหรือความเสี่ยงที่เกิดขึ้น เกิดจากข้อตกลงหรือเงื่อนไขของสัญญาระหว่างผู้ประกอบการและเกษตรกร ดังนั้น เกษตรกรควรพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย โอกาส และความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเพื่อให้สัญญามีความเป็นธรรม โดยมีมาตรการสนับสนุนทางกฎหมาย

การทำเกษตรพันธสัญญาในประเทศไทย รัฐบาลมีนโยบายและบทบาทเพียงเพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มสหกรณ์ และสนับสนุนให้ผู้ประกอบการและเกษตรกรเข้าสู่ระบบพันธสัญญา เพื่อให้มีตลาดรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน แต่ยังคงขาดหน่วยงานที่ให้คำปรึกษาที่ดี ติดตามแนะนำอย่างต่อเนื่อง กำกับดูแลและปกป้องคุ้มครองสิทธิของเกษตรกร ผลจากการทำเกษตรพันธสัญญาส่งผลให้เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศมีบทบาทเพียงเป็นแรงงานรับจ้างผลิต โดยใช้ที่ดิน แรงงาน และทรัพยากรอื่นๆ ของตนเองในการผลิตป้อนบริษัทที่รับซื้อ โดยไม่ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าตามที่คาดหวังไว้

อีกประเด็นหนึ่ง อาจเป็นไปได้ว่า เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ของไทยอาจขาดองค์ความรู้ ขาดภูมิคุ้มกันที่ดี และบุคลากรที่มีศักยภาพทดแทน สังเกตได้จากเมื่อบุตรหลานของเกษตรกรศึกษาเล่าเรียนจนจบหลักสูตรวิชาชีพระดับสูงแล้ว ส่วนใหญ่มักประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานเอกชน รับราชการ หรือทำงานบริษัท ทำให้แรงงานที่หน้าจะเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพหรือทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของภาคการเกษตรขาดหายไป จึงส่งผลให้การเกษตรไทยพัฒนาไปอย่างล่าช้า

2.3 เนื้อหา/องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานแต่ละแห่ง (ถ้ามี) พร้อมแนบภาพประกอบ

- ORGANIC FOOD COMPANY: Big green Vietnam

เป็นบริษัทที่ทำสัญญาซื้อขายกับกลุ่มเกษตรกรในประเทศเวียดนามและทำการกระจายสินค้าไปยังเมืองต่างๆ โดยรับซื้อผลผลิตจำพวกพืชผักทั่วไป เช่น สลัด ผักคะน้า ผักกาดขาว มะเขือยาว และผักพื้นถิ่นต่างๆ ที่ไม่ค่อยมีแมลงรบกวน ตลอดจนเป็นผู้นำเข้าผลไม้ต่างประเทศ เช่น แอปเปิ้ล ลูกท้อ

ศึกษาดูงาน Big green Vietnam

เข้าศึกษาดูงานแปลงเกษตรกรที่ร่วมเกษตรพันธสัญญากับบริษัท Big green ซึ่งเกษตรกรมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตพืชผักและไม้ดอกส่งจำหน่ายแก่บริษัท Big green โดยปลูกพืชผักทั่วไปที่ไม่ใช้สารเคมี เป็นรูปแบบเกษตรอินทรีย์ แต่อาจจะไม่ผ่านการรับรองตามระบบการเพาะปลูกที่ดี (GAP) เพราะยังมีการใช้แหล่งน้ำที่ไหลผ่านบ้านเรือน มีการเลี้ยงสัตว์ใกล้แหล่งเพาะปลูก และระบบการผลิตพืชค่อนข้างใช้วิธีแบบดั้งเดิม เช่น การหว่านกล้า ไม่เพาะในถาดหลุม และใช้บัวรด และเมื่อสอบถามเกษตรกร พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรยังขาดความเข้าใจในระบบการผลิตและการทำเกษตรพันธสัญญาแบบมีส่วนร่วม

เข้าศึกษาดูงานแปลงเกษตรกรที่ร่วมเกษตรพันธสัญญากับบริษัท Big green

2.4 เนื้อหา/องค์ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (Group Discussion)

กิจกรรมกลุ่ม (Group Discussion)

ได้หัวข้อเรื่อง สัญญาการผลิตและการซื้อขายต้นยูคาลิปตัส โดยร่วมพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ความคุ้มค่า และผลประโยชน์ของผู้ทำสัญญาร่วมกัน พบว่า ธุรกิจต้นยูคาลิปตัสค่อนข้างยุติธรรมทั้งสองฝ่าย และมีเงื่อนไขค่อนข้างยืดหยุ่นแก่เกษตรกร ทำให้การทำการเกษตรแบบพันธสัญญานี้ สามารถเกิดประโยชน์และเป็นที่น่าพอใจแก่ทั้งสองฝ่าย

ส่วนที่ 3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ

3.1 ประโยชน์ต่อตนเอง

- ได้รับความรู้จากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เข้าร่วมที่เป็นผู้ประกอบการ ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และโอกาสในการทำการเกษตรแบบพันธสัญญา
- พัฒนาแนวคิดและทัศนคติเกี่ยวกับเกษตรพันธสัญญา โดยสามารถวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า และข้อได้เปรียบและเสียเปรียบจากการทำ Contract Farming

3.2 ประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด

สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาและปรับปรุงระบบการผลิตพืชและเกษตรแบบพันธสัญญาแก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรและเป็นที่ปรึกษาที่ดี และสามารถใช้เป็นแนวทางหรือตั้งเป็นแผนงาน/โครงการในปีงบประมาณถัดไปได้

3.3 ประโยชน์ต่อสายงานหรือวงการในหัวข้อนั้นๆ

การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรกรในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง เกษตรกรไม่สามารถประสานงานหรือสร้างเครือข่ายหรือทราบแหล่งตลาด(ผู้รับซื้อ) ได้โดยตรง เพราะเกษตรกรไทยส่วนใหญ่มีความชำนาญเรื่องการผลิต แต่ขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนหลังจากการผลิต-ตลาด จึงทำให้เสียโอกาสและถูกกดราคาสินค้า ดังนั้น ถ้าสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในห่วงโซ่คุณค่า หลักการและวิธีการ Contract Farming จะทำให้เกษตรกรไทยมีการพัฒนาทักษะ ชีตความสามารถเพิ่มขึ้น สามารถปรับตัวก่อนนโยบายรัฐบาล สถานการณ์ สิ่งแวดล้อม และสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลงได้

3.4 กิจกรรมการขยายผลที่ได้ดำเนินการภายในระยะเวลา 60 วันนับจากวันสุดท้ายของโครงการ

เนื่องจากในไตรมาสที่ 1 รัฐบาลมีนโยบายเร่งรัดการใช้จ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยให้มีการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ไม่ต่ำกว่า 35% ประกอบกับภารกิจหลักของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ดำเนินงานร่วมกับเกษตรกรบนพื้นที่สูงและมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแนวทางโครงการหลวงและเศรษฐกิจพอเพียง ข้าพเจ้าจึงไม่สามารถจัดเป็นกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ได้โดยตรง ดังนั้น จึงได้ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการเกษตรพันธสัญญาควบคู่กับการติดตามให้คำแนะนำแก่เกษตรกรบนพื้นที่สูงในทุกครั้งที่ปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการและการเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้แก่เกษตรกร นอกจากนี้ สำนักพัฒนา สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้จัดประชุมคณะกรรมการผลิตและการตลาดในทุกเดือน โดยให้ความสำคัญของระบบการผลิต การประสานงานเครือข่าย ตลาดและผู้รับซื้อผลผลิต

การจับพิกัดจุดสร้างฝายและบ่อกักน้ำเพื่อกระจายน้ำในแปลงเสาวรสวน

สำรวจแหล่งน้ำเพิ่มเติมเพื่อทำระบบประปาภูเขา

การติดตามให้คำแนะนำด้านการผลิตและประสานงานด้านการตลาด

นำเกษตรกรศึกษาดูงานเสาวรสวน ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ อ.แม่ฮอน จ.เชียงใหม่

3.5 กิจกรรมการขยายผลที่จะดำเนินการภายใน 6 เดือนหลังเข้าร่วมโครงการ

สำนักพัฒนา สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบเป็น 4 กลุ่มน้ำ คือ กลุ่มน้ำปิง-กลอง กลุ่มน้ำสาละวิน กลุ่มน้ำน่าน และกลุ่มน้ำกก-โขง โดยแต่ละพื้นที่เน้นการทำการเกษตรตามแนวทางโครงการหลวง และให้ความสำคัญระบบตลาดชุมชน ตลาดท้องถิ่นและตลาดโครงการหลวง ดังนั้น กิจกรรมการขยายผลที่จะดำเนินการภายใน 6 เดือนหลังเข้าร่วมโครงการ คือ การทำการเกษตรแบบพันธสัญญาในตลาดระดับท้องถิ่น กรณีศึกษา กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเสาวรสวน บ้านป่าเมียงแม่พริก ตำบลแม่พริก อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยสามารถติดต่อ ซื้อขาย และจำหน่ายให้ผู้บริโภคหรือผู้รับซื้อได้โดยตรง โดยมีกระบวนการกลุ่มเป็นตัวขับเคลื่อน
- เพื่อพัฒนาคุณภาพเสาวรสวนและความต่อเนื่องของผลผลิต
- เพื่อเสริมสร้างรายได้ ลดภาวะหนี้สินของเกษตรกร